

Ο Μ Ι Λ Ι Α ΛΘ΄

ΕΚΦΩΝΗΘΗΚΕ ΣΕ ΛΙΤΑΝΕΙΑ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΤΟΤΕ ΑΣΥΝΗΘΗ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΗ ΠΛΗΓΗ
ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

ΟΜΙΛΙΑ ΛΘ'

ΡΗΘΕΙΣΑ ΕΝ ΛΙΘῃ, ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΗΘΗ ΚΑΙ ΑΘΡΟΑΝ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΗΝΙΚΑΥΤΑ ΠΛΗΓΗΝ

1

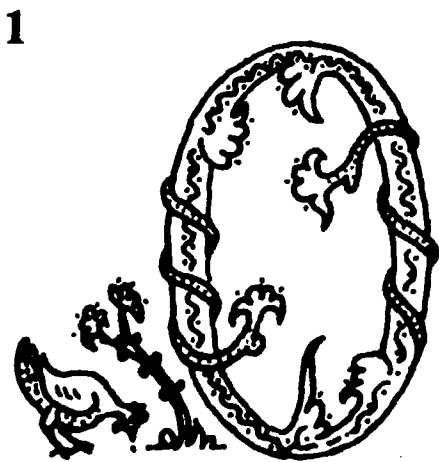
ωάννης ὁ ἡγαπημένος τῷ Χριστῷ Θεολόγος φησὶν· «ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκη ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν λαμβάνομεν παρ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολάς αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν». Ἡμεῖς δὲ οἱ αὐτοκατάκριτον ἔχοντες τὸ συνειδός, οἱ ὀπίσω τῶν ἐπιθυμιῶν ἡμῶν τῶν πονηρῶν

πορευόμενοι, οἱ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ παρωςάμενοι καὶ τὰ βδελυκτὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ἐργαζόμενοι, οἱ μεθύοντες καθ' ἡμέραν καὶ διημερεύοντες ἐν οἴνῳ, καὶ κατασκοποῦντες ποῦ πότος γίνεται, οἱ διανυκτερεύοντες ἐν ἀκαθαρσίᾳ ψυχῆς καὶ σώματος, οἱ ἀδικίᾳ καὶ πλεονεξίᾳ συζῶντες, οἱ κλοπαῖς καὶ ἀρπαγαῖς χαί-

ΟΜΙΛΙΑ 39

ΕΚΦΩΝΗΘΗΚΕ ΣΕ ΛΙΤΑΝΕΙΑ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΤΕ ΑΣΥΝΗΘΗ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΗ ΠΛΗΓΗ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

1 Ἰωάννης, ὁ ἀγαπημένος στὸν Χριστὸ θεολόγος, λέγει, «ἐὰν ἡ καρδιά μας δὲν μᾶς κατηγορῇ, ἔχομε παρρησία πρὸς τὸν Θεὸ καὶ ὅ,τι ζητοῦμε παίρνομε ἀπὸ αὐτόν, διότι τηροῦμε τὶς ἐντολές του καὶ ἐκτελοῦμε τὰ ἀρεστὰ σ' αὐτόν»¹. Ἐμεῖς ὁμως, ποὺ ἔχομε τὴ συνείδησι αὐτοκατάκριτη, ποῦ πορευόμαστε πίσω ἀπὸ τὶς πονηρὲς ἐπιθυμίες μας, ποὺ ἀπερρίψαμε τὶς ἐντολές τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκτελοῦμε ἐνώπιόν του τὰ βδελυκτά, ποὺ μεθοῦμε καθημερινῶς καὶ διημερεύομε στὸν οἶνο καὶ παρακολουθοῦμε ποῦ γίνεται κρασοπότι, ποὺ διανυκτερεύομε σὲ ἀκαθαρσία ψυχῆς καὶ σώματος, ποὺ συζοῦμε μὲ ἀδικία καὶ πλεονεξία, ποὺ μᾶς ἀρέσουν οἱ κλοπὲς καὶ ἀρπαγές, ποὺ ἔχομε ἀναμετα-

ροντες, οί φθόνον καὶ μῖσος κατ' ἀλλήλων ἔχοντες, οί λοιδοροῦντες ἀλλήλους, οί καταλαλοῦντες ἀλλήλων, οί πᾶσαν ἀρετὴν καὶ παιδείαν μισήσαντες, καὶ πρὸς πᾶν εἶδος ἀμαρτίας ἑαυτοὺς εἰσωθήσαντες· πῶς σχῶμεν παρρησίαν διὰ προσευχῆς καὶ ψαλμωδίας αἰτήσασθαι τι παρὰ Θεοῦ; Πόθεν δὲ προσδοκήσομεν λήψεσθαι παρὰ Θεοῦ τὰ αἰτήματα, οί τὰ τοῦ Θεοῦ ἀθετοῦντες θελήματα; «Τῷ γὰρ ἀμαρτωλῷ», κατὰ τὸν ψαλμωδόν, «εἶπεν ὁ Θεός· ἵνα τί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου; Σὺ δὲ ἐμίσησας παιδείαν καὶ ἐξέβαλες τοὺς λόγους μου εἰς τὰ ὀπίσω. Εἰ ἐθεώρεις κλέπτην, συνέτρεχες αὐτῷ, καὶ μετὰ μοιχοῦ τὴν μερίδα σου ἐτίθεις. Τὸ στόμα σου ἐπλεόνασε κακίαν καὶ ἡ γλῶσσά σου περιέπλεκε δολιότητος. Καθήμενος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου κατελάλεις καὶ κατὰ τοῦ υἱοῦ τῆς μητρός σου ἐτίθεις σκάνδαλον. Ἐλέγξω σε καὶ παραστήσω κατὰ πρόσωπόν σου τὰς ἀνομίας σου. Σύνετε δὴ ταῦτα οί ἐπιλανθανόμενοι τοῦ Θεοῦ, μήποτε ἀρπάσῃ, καὶ οὐ μὴ ᾗ ὁ ρυόμενος»· ὥσπερ νῦν ἡμεῖς ἀρπαζόμεθα, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ρυόμενος, οὐκ ἔστιν ὁ βοηθῶν.

- 2 Ἀλλ' οὐχ ἕκαστος ἡμῶν ἔχει πάντα τὰ προκατηριθμημένα τῆς ἀμαρτίας εἶδη; Ἀλλ' ἕκαστος ἡμῶν δι' ἐνὸς τούτων ἢ καὶ πλειόνων, πάντες ἐξεκλίναμεν, ἅμα ἡχρειώθημεν· καίτοι καὶ τούτων ἕκαστον ἱκανὸν ἀπώσασθαι τὸν ἔλεον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπισπάσασθαι τὴν ὀργήν. Τί τοὺς Ἰσραηλίτας ἀναξίους ἐποίησε τῶν θεοδμητῶν πλακῶν; Οὐχ ἡ μέθη; Ἀναβὰς γὰρ ὁ Μωϋσῆς εἰς τὸ ὄρος τεσσαρακονθήμερον ἤγε νηστείαν, καὶ τῷ Θεῷ ὑπὲρ τοῦ γένους ὠμίλει· ὅθεν καὶ ἀχειροποιήτους πλάκας ἐδέξατο δακτύλῳ Θεοῦ γεγραμμένας, καὶ κατήρχετο φέρων τὴν δωρεὰν

ξύ μας φθόνο καὶ μῖσος, πού λοιδοροῦμε ἀλλήλους, πού καταλαλοῦμε ἀλλήλους, πού ἐμισήσαμε κάθε ἀρετὴ καὶ παιδεία καὶ εἰσαγάγαμε τοὺς ἑαυτοὺς μας σὲ κάθε εἶδος ἀμαρτίας, πῶς θὰ ἔχωμε παρρησία γιὰ νὰ ζητήσωμε ἀπὸ τὸν Θεὸ κάτι μὲ προσευχὴ καὶ ψαλμωδία; Ἀπὸ ποῦ νὰ ἐλπίσωμε ὅτι θὰ γίνουν δεκτὰ τὰ αἰτήματά μας ἀπὸ τὸν Θεό, ἀφοῦ ἀθετοῦμε τὰ θελήματα τοῦ Θεοῦ; Διότι, κατὰ τὸν ψαλμωδόν, «ὁ Θεὸς εἶπε στὸν ἀμαρτωλό· μὲ ποιὸ δικαίωμα διηγεῖσαι τὰ διατάγματά μου καὶ παίρνεις στὸ στόμα σου τὴ διαθήκη μου; Διότι μισεῖς τὴν παιδεία καὶ ἀπορρίπτεις πίσω σου τοὺς λόγους μου. Ἐὰν ἰδῇς κλέπτη, τὸν συντρέχεις καὶ ἐνώνεις τὴν τύχη σου μὲ τὸν μοιχόν· φορτώνεις τὸ στόμα σου μὲ κακία καὶ ἡ γλῶσσα σου σχεδιάζει δολιότητες. Κάθεσαι καὶ ὁμιλεῖς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ ἐκφέρεις, συκοφαντία κατὰ τοῦ υἱοῦ τῆς μητέρας σου. Θὰ σὲ ἐλέγξω καὶ θὰ παραστήσω ἐνώπιόν σου τὶς ἀνομίες σου. Λάβετε λοιπὸν ὑπ' ὄψιν αὐτὰ ὅσοι λησμονεῖτε τὸν Θεόν, μήπως σᾶς ἀρπάσῃ καὶ δὲν εὔρεθῇ κανεὶς νὰ σᾶς ἀπαλλάξῃ»². ὅπως τώρα ἀρπαζόμαστε ἐμεῖς, καὶ δὲν ὑπάρχει αὐτὸς πού θὰ μᾶς σώσῃ, δὲν ὑπάρχει αὐτὸς πού θὰ μᾶς βοηθήσῃ.

Ἀλλὰ δὲν ἔχει ὁ καθένας μας ὅλα τὰ εἶδη τῆς ἀμαρτίας, πού ἀριθμήθηκαν; Ἀλλὰ ὁ καθένας μας μὲ ἓνα ἀπὸ αὐτὰ ἢ καὶ περισσότερα, ἔχομε παρεκκλίνει ὅλοι, ἔχομε ἀχρειωθῇ μαζί· μολονότι καὶ τὸ καθένα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ἄρκετό ν' ἀπωθήσῃ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἐλκύσῃ τὴν ὀργήν. Τί ἦταν αὐτὸ πού κατέστησε τοὺς Ἰσραηλίτες ἀναξίους τῶν θεοποιήτων πλακῶν; Δὲν ἦταν ἡ μέθη; Διότι ὁ Μωϋσῆς, ὅταν ἀνέβηκε στὸ ὄρος ἐκρατοῦσε τεσσαρακονθήμερη νηστεία καὶ ὠμιλοῦσε στὸ Θεὸ ὑπὲρ τοῦ γένους του. Γι' αὐτὸ ἐδέχθηκε ἀχειροποίητες πλάκες γραμμένες μὲ τὸ δάκτυλο τοῦ Θεοῦ, καὶ

τοῖς Ἰσραηλίταις. Ὡς δὲ καὶ πόρρωθεν ἤσθετο μεθύοντων ἀπὸ τοῦ θορύβου καὶ τῆς ἀσέμνου κραυγῆς, φωνῆς εἰπὼν μεθύοντων ἐγὼ ἀκούω, ἀναξίους αὐτοὺς κρίνας τῶν αὐτοχείρως τῷ Θεῷ καὶ γεγεννημένων καὶ γεγραμμένων, συντρίβει μὲν τὰς πλάκας ἐκεῖνας, ὀπλίζει δὲ κατ' αὐτῶν τοὺς μὴ μέθη τὰς φρένας σεσαλευμένους, μηδὲ μεθύοντων Θεὸν ἀναπλάσαντας, καὶ κτείνει δι' αὐτῶν πολλὰς χιλιάδας, καὶ οὕτως ἐξευμενίζει τὸν τῶν νηφόντων Θεόν. Καὶ πάλιν ἐτέρας ἀναβὰς καταφέρει πλάκας, γεγραμμένας μὲν ὁμοίως, οὐκέτι δὲ ὁμοίας· ἐκ γὰρ τῆς κάτωθεν ἦσαν ὕλης. Ἀλλ' ὁρᾶτε ὅπως ἐκ παλαιοῦ θανατηφόρον ἢ μέθη; Πόσης ἀξία καταδίκης, καὶ πῶς ἀναξίους ποιεῖ τοὺς χρωμένους καὶ τῶν ἐκ Θεοῦ δωρεῶν καὶ τῆς παρούσης ζωῆς; Μέθη δαίμων ἐστὶν ἔνυλος, παρατροπὴ λογισμῶν, παράλυσις σώματος, θανάτου χείρων ζωή, ἀποστροφῆς Θεοῦ ἀφορμή. Τὸ δέ γε μείζον κακόν, ὅτι καὶ τῆς ἐπηγγελμένης παρὰ Θεοῦ ζωῆς ἐστὶν ἀλλοτριώσεις· «μέθυσοι» γάρ, φησί, «βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι».

- 3 Τί δὲ ἡ πορνεία; Ἐξῆλθεν ὁ τότε λαὸς τοῦ Θεοῦ ἐξ Αἰγύπτου παντάπασιν ἄοπλοι, καὶ ὀπλιτῶν τούτους ἐπεδίωκε πλῆθος. Ὡς οὖν μέχρι τῆς θαλάσσης ἦλθον, οἱ μὲν φεύγοντες, οἱ δὲ διώκοντες, δυνάμει καὶ βουλῇ Θεοῦ, καὶ ράβδῳ καὶ χειρὶ Μωϋσέως, δικάζει πρὸς ἀμφοτέρους ἐκείνους ἡ θάλασσα, καὶ τοῖς μὲν ὑποχωρεῖ σχισθεῖσα μέση, καὶ πάροδον ἀκίνδυνον δίδωσι· τοῖς δὲ καταδιώκουσιν ἐπιρρεύσασα, νεκροὺς τοῖς γείτοσιν αἰγιαλοῖς

κατέβαινε ἔχοντας τὴ δωρεὰ πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτες. Μόλις δὲ ἀντιλήφθηκε ἀπὸ μακριὰ ὅτι ἦσαν μεθυσμένοι, ἀπὸ τὸ θόρυβο καὶ τὶς ἄσεμνες κραυγές, εἶπε, ἐγὼ ἀκούω φωνές μεθυσμένων καὶ τοὺς ἔκρινε ἀναξίους τῶν γενομένων καὶ γραμμένων ἰδιοχείρως ἀπὸ τὸν Θεό. Τότε συντρίβει τὶς πλάκες ἐκεῖνες, ὀπλίζει ἐναντίον τοὺς ὅσους δὲν εἶχαν σαλευμένο τὸ νοῦ ἀπὸ τὴ μέθη καὶ δὲν εἶχαν κατασκευάσει θεὸ μεθυσμένων, καὶ φονεῦει δι' αὐτῶν πολλὰς χιλιάδες, κι' ἔτσι ἐξευμενίζει τὸν Θεὸ τῶν νηφαλίων. Καὶ ἀφοῦ ἀνέβηκε πάλι, κατέβασε ἄλλες πλάκες, γραμμένες μὲν μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, ἀλλ' ὄχι ὅμοιες, διότι ἦσαν ἀπὸ τὴν ἐπίγεια ὕλη. Ἀλλὰ βλέπετε πόσο θανατηφόρο ἐλάττωμα εἶναι ἡ μέθη ἀπὸ παλαιά; Πόσης καταδίκης εἶναι ἄξια καὶ πῶς καθιστᾷ τοὺς ἐπιδιδομένους σ' αὐτὴν ἀναξίους καὶ τῶν δωρεῶν ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ τῆς παρούσης ζωῆς; Ἡ μέθη εἶναι ἔνυλος δαίμων, παρεκτροπὴ τῶν λογισμῶν, παράλυσις σώματος, ζωὴ χειρότερη ἀπὸ θάνατο, ἀρχὴ ἀποστροφῆς τοῦ Θεοῦ. Τὸ χειρότερο δὲ κακὸ εἶναι ὅτι εἶναι ἀλλοτριώσεις καὶ τῆς ἐπηγγελμένης ἀπὸ τὸν Θεὸ ζωῆς· διότι, λέγει, «οἱ μέθυσοι δὲν θὰ κληρονομήσουν βασιλεία Θεοῦ»³.

Τί δὲ εἶναι ἡ πορνεία; Ἐξῆλθε ὁ τότε λαὸς τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο ἐντελῶς ἄοπλοι καὶ τοὺς καταδίωκε πλῆθος ὀπλιτῶν. Καθὼς λοιπὸν ἐφθασαν ἕως τὴ θάλασσα, οἱ πρῶτοι φεύγοντες, οἱ δεῦτεροι διώκοντες, μὲ τὴν δύναμη καὶ βουλὴ τοῦ Θεοῦ, καὶ μὲ τὴ ράβδο καὶ τὸ χέρι τοῦ Μωϋσέως, δικάζει τοὺς δύο ἐκείνους ἡ θάλασσα· στοὺς πρώτους ὑποχωρεῖ σχισμένη στὴ μέση καὶ τοὺς δίδει ἀκίνδυνο διέλευσι, τοὺς δὲ διώκτες, ἀφοῦ ἐπανῆλθε στὴ θέσι της, τοὺς ἐβγαλε νεκροὺς σ' ἐκείνους τοὺς γειτονικοὺς αἰγιαλοὺς· ἔτσι τοὺς ἀό-

ἐκείνοις ἐξέδωκε· καὶ τοὺς ἀόπλους πανοπλίτας ἀπέδειξε, σκυλεύσαντας τοὺς ἐκβρασθέντας νεκρούς. Εἴτα τί; Διέρχονται τόπους καὶ χώρας οἰκουμένας καὶ ἀοικήτους ἀήττητοι, νικῶντες πάντας τοὺς ἀντιτεταγμένους αὐτοῖς. Ὡς δὲ πορνεία ὑπέπεσαν, ἐπὶ τοσοῦτον ἡττήθησαν, ὥς καὶ ἀποθανεῖν ἐν τῷ πολέμῳ πάραυτα τότε εἰκοσιτρεῖς χιλιάδας. Διὸ καὶ ὁ Παῦλος πρὸς ἡμᾶς· «μὴ πορνεύετε», φησί, «καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεσον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες». Καὶ εἰ μὴ Φινεὺς ζηλώσας καὶ μιᾷ πληγῇ μετὰ τῆς πορνευομένης συναποκτείνας τὸν τὸ μύσος κατεργαζόμενον καὶ ἀναχαιτίσας τὴν πράξιν ἐξιλέωσατο τὸν Θεόν, κἄν πάντες ἀπώλοντο, παγγενεὶ τῆς θείας ὀργῆς πειραθέντες διὰ τὴν τῆς πορνείας παρανομίαν. Ἐν ὑμῖν δὲ ὅτι μὲν ἐνεργεῖται τὸ θεοστυγὲς τοῦτο πάθος, τίς οὐκ οἶδε; Ὁ δὲ κωλύων οὐδεὶς, οὐ παῖδα σχεδὸν πατήρ, οὐκ ἀδελφὸς ἀδελφόν, οὐ φίλος φίλον, εἰσὶ δὲ οἱ καὶ συμπράττουσι, καίτοι τοῦ ἀποστόλου λέγοντος, «τοῖς τοιούτοις μηδὲ συνεσθίειν»· διὰ τοῦτο θανάτου καὶ πανωλεθρίας πάντες ἐσμὲν ἄξιοι.

Εἰ δὲ ἡ πορνεία τοσαύτης καὶ τοιαύτης καταδίκης ἄξια, πόσῳ μᾶλλον τὸ τῆς μοιχείας ἄγος; Ὁ μὴδὲ καθ' ἓνα μόνον ἢ δύο, ἀλλὰ καὶ οἴκους ὅλους καὶ βίους ὅλους καὶ τὰς κατὰ σῶμα συγγενείας καὶ διαδοχὰς κατασπᾶ τε καὶ ἀχρειοῖ, τὰς ψυχὰς πρὸ τούτων ἀναμέστους ποιῆσαν πάσης κακίας καὶ πονηρίας. Ὁ μέντοι φθόνος φόνου γεννήτωρ ὢν, ἐπεὶ καὶ δι' αὐτὸν τὴν ἀρχὴν ἄνθρωπος ἔγνω τοῦ θανάτου τὴν πεῖραν, ἀδελφοκτόνον τὸν Κάϊν ἀπεργασάμενον, πῶς οὐ θάνατον καὶ εἴ τι θανάτου χεῖρον

πλους κατέστησε πανόπλους, ἀφοῦ ἐσκύλευσαν τοὺς ἐκβρασθέντας νεκρούς. Ἐπειτα τί ἔγινε; Διέρχονται τόπους καὶ χῶρες κατοικοῦμενες καὶ ἀκατοίκητες ἀήττητοι, νικώντας ὅλους ἐκείνους ποὺ τοὺς ἀντιστάθηκαν. Ἀλλ' ὅταν ὑπέπεσαν σὲ πορνεία, τόσο κατὰ κράτος ἐνικήθηκαν, ὥστε ν' ἀποθάνουν ἀμέσως στὸν πόλεμο τότε εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Παῦλος μᾶς λέγει, «μὴ πορνεύετε, ὅπως ἐπόρνευσαν μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς κι' ἔπεσαν σὲ μιὰ ἡμέρα εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες»⁴. Καὶ ἂν δὲν ἐξιλέωνε τὸν Θεὸ ὁ Φινεὲς ποὺ ἀπὸ ζῆλο μ' ἓνα κτύπημα ἐφόνευσε μαζὶ μὲ τὴν πορνευομένη τὸν διαπράττοντα τὴ βρωμιὰ κι' ἀνεχαίτισε τὴν πρᾶξι, θὰ ἐχάνονταν ὅλο τὸ γένος δικιμαζόμενο ἀπὸ τὴ θεία ὀργὴ λόγῳ τῆς παρανομίας τῆς πορνείας. Σὲ σᾶς δέ, ὅτι ἐνεργεῖται αὐτὸ τὸ θεοστυγὲς πάθος, ποιὸς δὲν τὸ γνωρίζει; Δὲν ὑπάρχει δὲ κανεὶς νὰ ἐμποδίση, σχεδὸν οὔτε πατέρας παιδί, οὔτε ἀδελφὸς ἀδελφός, οὔτε φίλος φίλον, ἐνῶ μερικοὶ καὶ συμπράττουν σ' αὐτό, ἂν καὶ ὁ ἀπόστολος λέγει, «μὲ αὐτοὺς δὲν ἐπιτρέπεται οὔτε νὰ συντρώγωμε»⁵. γι' αὐτὸ εἴμαστε ὅλοι ἄξιοι θανάτου καὶ πανωλεθρίας.

Ἐὰν δέ ἡ πορνεία εἶναι ἄξια τόσης καὶ τέτοιας καταδίκης, πόσο μᾶλλον τὸ ἄγος τῆς μοιχείας; Αὐτὸ τὸ πάθος καταρρίπτει καὶ ἐξαχρειώνει ὃχι μόνο ἓνα ἄτομο ἢ δύο, ἀλλὰ καὶ οἴκους ὀλοκλήρους καὶ περιουσίες ὀλόκληρες καὶ σωματικές συγγένειες καὶ διαδοχές, ἀφοῦ πρὶν ἀπὸ αὐτὰ γεμίση τις ψυχὲς μὲ κάθε κακία καὶ πονηρία. Ὁ φθόνος ὁμοίως, ποὺ εἶναι γεννήτωρ φόνου, ἀφοῦ ἐξ αἰτίας αὐτοῦ ἀρχικῶς ἔλαβε ὁ ἄνθρωπος πεῖρα τοῦ θανάτου, καθιστώντας τὸν Κάϊν ἀδελφοκτόνο, πῶς δὲν θὰ ἔχη ὡς καταδίκη τὸν θάνατο καὶ κάτι

δικαίαν ἔχει τὴν καταδίκην; Ἡ δὲ κλοπὴ πάλιν πόσον παροξύνει Θεόν; Ἐν τῷ παλαιῷ Ἀχαρ ἦν μόνος ὁ κλέψας, καὶ ὁ στρατὸς ἅπας ὑφίστατο τὴν πληγὴν, ἕως ἐρευνήσαντες, ἐκ μέσου λιθοβολήσαντες τὸν ἁμαρτῶντα ἐποίησαν.

5 Ἐγράφη δὲ ταῦτα πάντα πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, ἵνα μὴ τοῖς αὐτοῖς περιπίπτοντες ἁμαρτήμασι καὶ ταῖς αὐταῖς καταδίκαις, μᾶλλον δὲ καὶ χεῖροσι, καθυποβάλλωμεν ἑαυτοὺς· μείζονος γάρ ἢ ἐκεῖνο τὸ γένος ἀξιοθέντες τῆς θείας ἐπισκοπῆς, μειζόνων ἐσμὲν ἄξιοι πληγῶν, εἰ μὴ φυλάττομεν ἑαυτοὺς τῶν ὑπὸ Θεοῦ ἀπηγορευμένων ἀνωτέρους κακῶν. «Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, πῶς ἡμεῖς ἐκφευζόμεθα», φησὶν ὁ ἀπόστολος, «τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας, ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείοις καὶ τέρασι, καὶ Πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς καὶ ποικίλαις δυνάμεσι, κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν».

6 Διόπερ Ἀνανίας καὶ Σαπφείρα οὐκ ἐν τοῖς ἀλλοτρίοις, ἀλλ' ἐν τοῖς οἰκείοις τὴν κλοπὴν ἐργασάμενοι, διὰ τὸ ψεῦδος, ὃ σύνεστιν αἰ τῇ κλοπῇ, θανατοῦνται παρὰ τοῦ Πέτρου, μᾶλλον δὲ παρὰ τοῦ Θεοῦ, πρὸς ὃν φησιν ὁ προφήτης Δαβὶδ· «ἀπολεῖς πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος». Ὁ δὲ Παῦλος τῷ σατανᾷ παραδίδωσι τὸν ἐν Κορίνθῳ πορνεύσαντα καὶ τοῖς Κορινθίοις

6. Ἰησοῦ Ναυῆ 6,18 . 7,1-26.

7. Ἑβρ. 2,2.

χειρότερο ἀπὸ θάνατο δικαίως; Ἡ δὲ κλοπὴ πάλι πόσο παροξύνει τὸν Θεό; Στὴν παλαιὰ ἐποχὴ μόνο ὁ Ἄχαρ εἶχε κλέψει⁶, καὶ ὑπέστη τὴν τιμωρίαν ὅλος ὁ στρατός, ἕως ὅτου ἔπειτα ἀπὸ ἔρευνα ἔβγαλαν ἀπὸ τῆ μέση μὲ λιθοβολισμό τὸν πταίστη.

Ἐγράφηκαν δὲ ὅλα αὐτὰ γιὰ νουθεσίαν μας, γιὰ νὰ μὴ περιπίπτωμε στὰ ἴδια ἁμαρτήματα καὶ στὶς ἴδιες καταδίκες, κι' ἔτσι ὑποβληθοῦμε σὲ ἀκόμη χειρότερες. Διότι, ἀφοῦ ἀξιωθήκαμε μεγαλύτερη θεία προστασία, εἴμαστε ἄξιοι καὶ γιὰ μεγαλύτερες τιμωρίες, ἂν δὲν μένωμε ἀνώτεροι τῶν ἀπαγορευμένων ἀπὸ τὸν Θεὸ κακῶν. «Διότι, ἐὰν ὁ λόγος ποὺ ἐλάληθηκε ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους, ἐπιβεβαιώθηκε, καὶ κάθε παράβαση καὶ παρακοὴ ἔλαβε δικαίαν μισθαποδοσίαν, πῶς ἐμεῖς θὰ ξεφύγωμε, λέγει ὁ ἀπόστολος, ἀφοῦ ἀμελήσαμε τόσο σπουδαία σωτηρία, ἣ ὁποία ἄρχισε νὰ κηρύσσεται ἀπὸ τὸν Κύριο, μεταδόθηκε σ' ἐμᾶς ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἄκουσαν, ἐνῶ ὁ Θεὸς τὴν ἐπεκύρωσε μὲ σημεῖα καὶ τέρατα, καὶ μὲ διαμερισμοὺς καὶ ποικίλες δυνάμεις τοῦ Πνεύματος, κατὰ τὴ θέλησίν του;»⁷.

Γι' αὐτὸ ὁ Ἀνανίας καὶ ἡ Σαπφείρα, ποὺ διενήργησαν τὴν κλοπὴν ὅχι σὲ ξένα πράγματα ἀλλὰ στὰ δικά τους, θανατώνονται ἐξ αἰτίας τοῦ ψεύδους ποὺ συνυπάρχει πάντοτε μὲ τὴν κλοπὴ ἀπὸ τὸν Πέτρο, μᾶλλον δὲ ἀπὸ τὸν Θεό, πρὸς τὸν ὁποῖο λέγει ὁ προφήτης Δαβίδ, «θὰ καταστρέψης ὅλους ὅσοι λαλοῦν τὸ ψεῦδος»⁸. Ὁ δὲ Παῦλος παραδίδει στὸ Σατανᾶ τὸν πορνεύσαντα στὴν Κόρινθο καὶ παραγγέλλει γράφοντας πρὸς τοὺς Κορινθίους, «μὲ αὐτὸν οὔτε νὰ συντρώγε-

8. Ψαλμ. 5,6.

παραγγέλει γράφων· «τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν». Καὶ οὐκ ἐκύρωσε τὴν ἀγάπην, ἕως ἀποστάς ἐκεῖνος τῆς πονηρᾶς πράξεως δι' ἔργων τὴν μετάνοιαν ἐπεδείξατο. Πρὸς δὲ τὸν πλεονέκτην ὃς, τῆς χώρας εὐφορησάσης, οὐ διαδίδωσι τοῖς μὴ ἔχουσιν, ἀλλὰ πλατύνει τὰς ἀποθήκας, τί φησιν ἐν εὐαγγελίοις ὁ Κύριος; «Ἄφρον, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται;». Καὶ ἵνα μὴ τις νομίσῃ καθ' ἑνὸς τινος εἶναι τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἐπάγει· «οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν». Καίτοι ὁ πλούσιος ἐκεῖνος οὐκ ἐπλούτει ἐξ ἀδικίας· τί γὰρ ἐκεῖνος ἡδίκησεν, εἰ ἡ χώρα αὐτοῦ εὐφόρησεν; Ἀλλ' ὁμως, ὅτι οὐκ ἐχρήσατο τῇ παρὰ τοῦ Θεοῦ τῶν πραγμάτων ἀφθονίᾳ καλῶς, μηδὲ ἐπλούτησεν εἰς Θεὸν διὰ τῆς μεταδόσεως, ἄξιος θανάτου ἐγένετο, τοῦ πλούτου μηδὲν ἀπωνάμενος. Ἡμῶν δὲ εἰσιν οἱ μὴ τὰ δικαίως ποριζόμενα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀπὸ τῶν πτωχῶν ἀρπαγὰς ἔχουσιν ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν, πλεονεξίαν ἀγαπῶντες, τὴν δευτέραν κατὰ Παῦλον εἰδωλολατρίαν, φιλαργυρίαν νοσοῦντες, τὴν πάντων κακῶν αἰτίαν. Καὶ οὐχ οἱ παρ' ἡμῖν ἄρχοντες μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀγοραῖοι· πόσα γὰρ ἐπιζήμια τοῖς ἀγοράζουσιν οἱ παρ' ἡμῖν κάπηλοι καὶ οἱ ἄλλοι ἔμποροι ἐπιτεχνῶνται, μηδὲ μέτροις καὶ σταθμοῖς δικαίοις, ὅτε δύνανται, χρώμενοι;

Διὰ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα παιδευόμεθα, καὶ ἔτι παιδευθησόμεθα. Τὴν μὲν γὰρ τῶν ἐπηρειῶν λύσιν ποθοῦμέν τε καὶ ζητοῦμεν, τοῖς δὲ πταίσμασι δι' ἃ παιδευόμεθα καὶ προστίθεμεν. Βούλεσθε μαθεῖν ὅσον ἡ πλεονεξία κακόν; Ἀπὸ τῆς πληγῆς, ἧς ἀρτίως πάσχομεν, τοῦτο γνώσεσθαι· πλεονεκτῆσαν γὰρ ἐν τῶν ἐν

τε»⁹. Καὶ δὲν τοῦ ἀπέδωσε ὀριστικῶς τὴν ἀγάπη, ἕως ὅτου ἐκεῖνος, ἀπομακρυνθεὶς ἀπὸ τὴν πονηρὴν πράξι, ἔδειξε τὴ μετάνοια μὲ ἔργα. Πρὸς τὸν πλεονέκτη δὲ πού, ὅταν εὐφόρεσαν τὰ κτήματα, δὲν μεταδίδει στοὺς ἀπόρους ἀλλὰ διευρύνει τὶς ἀποθῆκες, τί λέγει ὁ Κύριος στὰ εὐαγγέλια; «Ἀνόητε, αὐτὴν τὴ νύκτα σοῦ ζητοῦν τὴν ψυχὴ σου· αὐτὰ πού ἐτοίμασες λοιπὸν ποιοῦ θὰ εἶναι;»¹⁰. Καὶ γιὰ νὰ μὴ νομίση κανεὶς ὅτι ἡ ἀπόφασις αὐτὴ εἶναι ἐναντίον ὠρισμένου ἀνθρώπου, προσθέτει· «ἔτσι, ὅποιος θησαυρίζει γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ δὲν πλουτίζει γιὰ τὸν Θεό». Καὶ ὅμως ἐκεῖνος ὁ πλούσιος δὲν ἐπλουτοῦσε ἀπὸ ἀδικία· διότι τί ἀδίκησε ἐκεῖνος, ἂν ἡ χώρα του εὐφόρησε; Ἀλλ' ὅμως γιὰ τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν ἐχρησιμοποίησε καλῶς τὴν ἀφθονία πού προσφέρθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ οὔτε ἐπλούτησε κατὰ Θεὸ διὰ τῆς μεταδόσεως, ἔγινε ἄξιος θανάτου, χωρὶς νὰ κερδίση τίποτε ἀπὸ τὸν πλοῦτο. Μερικοὶ ὅμως ἀπὸ μᾶς ἔχουν στὰ σπίτια τους ὄχι μόνο τὰ δικαίως ἀποκτηθέντα, ἀλλὰ τὰ ἁρπάγματα ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς, ἀγαπώντας τὴν πλεονεξία, τὴ δεύτερη κατὰ τὸν Παῦλο εἰδωλολατρία, πάσχοντας ἀπὸ φιλαργυρία, τὴν αἰτία ὅλων τῶν κακῶν. Καὶ ὄχι μόνο οἱ ἄρχοντές μας, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀγορᾶς· πραγματικὰ πόσα ἐπιζήμια μηχανεύονται γιὰ τοὺς πελάτες οἱ κάπηλοί μας καὶ οἱ ἄλλοι ἔμποροι, πού ὅταν μποροῦν δὲν χρησιμοποιοῦν σωστά, οὔτε μέτρα, οὔτε σταθμά;

Γι' αὐτὰ καὶ τὰ παρόμοια παιδευόμαστε καὶ θὰ παιδευθοῦμε ἀκόμη. Διότι τὴν μὲν διάλυσιν τῶν προσβολῶν ποθοῦμε καὶ ζητοῦμε, τὰ πταίσματα δὲ γιὰ τὰ ὅποια παιδευόμαστε τὰ αὐξάνομε. Θέλετε νὰ μάθετε πόσο κακὸ εἶναι ἡ πλεονεξία; Θὰ τὸ γνωρίσετε ἀπὸ τὴν πληγὴ πού μᾶς ταλαιπωρεῖ τε-

10. Λουκᾶ 12,20.

τοῖς σώμασι στοιχείων, τὸ αἷμα, καθὼς ὁράτε, τὸν θάνατον ἐπιφέρει τοῖς ἀποθνήσκουσιν. Ὡς οὖν ἐν σώματι πλεονεξία διαφθείρει τὸ σῶμα, οὕτως ἢ ἐν τῇ ψυχῇ τὴν ψυχὴν διαφθείρει καὶ θανατοῖ, τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν ζωὴν οὖσαν θειοτέραν ἀπ' αὐτῆς ἐκδιώξασα. Προκαταλαμβάνει δὲ ἀεὶ ὁ τοιοῦτος τῆς ψυχῆς θάνατος τὸν ἐκ τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ Θεοῦ ἐπιγινόμενον τῷ σώματι θάνατον, ἐπεὶ καὶ τὴν ἀρχὴν ἐκ τῆς ἀμαρτίας καὶ τῆς ἀθετήσεως τῆς θείας ἐντολῆς ὁ θάνατος εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, οὐκ ἀπέθανε δὲ ὁ ἄνθρωπος πάραυτα παραβάς, τοῦ Θεοῦ καιρὸν μετανοίας αὐτῷ παρέχοντος.

8 Ἐδύνατο δὲ καὶ πάντας ὁμοῦ τοὺς ἀνθρώπους ἐκ μὴ ὄντων παραγαγεῖν, ἐπεὶ καὶ τοὺς ἀγγέλους, τοὺς ἀρχαγγέλους, τὰς ἀρχάς, τὰς δυνάμεις, τὰς ἐξουσίας, τὰς κυριότητας, τὰ Χερουβὶμ, τὰ Σεραφίμ, τοὺς ἀνωτάτω θρόνους, ἐνενόησε μόνον, καὶ τὸ ἐννόημα ἔργον ἦν καὶ ὁμοῦ παρήχθησαν ἅπαντες. Ἐδύνατο οὖν ἐν μιᾷ καιροῦ ροπῇ καὶ πάντων ἀνθρώπων τὸ γένος ποιῆσαι· καὶ πάλιν ἐν ἐνί τινι καὶ ὠρισμένῳ καιρῷ διὰ τοῦ θανάτου τούτους ἀπαλεῖψαι τῆς γῆς, ὥς καὶ ἐν τῷ κατακλυσμῷ πεποίηκε, τὸν Νῶε μετὰ τῶν παίδων διαφυλάξας μόνον εἰς δευτέρας γενεᾶς γένεσιν. Ἀλλ' οὐκ ἠθέλησε τοῦτο διὰ φιλανθρωπίαν· ὥκονόμησε γὰρ ἐν ἄλλῳ, μᾶλλον δὲ πολλοῖς ἄλλοις οἰκείοις τε καθ' αἷμα καὶ οὐκ οἰκείοις, βλέπειν ἡμῶν ἕκαστος τὸν ἀφεύκτως μέλλοντα καταλήψεσθαι θάνατον, ἵνα διὰ τῆς αὐτοῦ θέας ἐναγώμεθα πρὸς μετάνοιαν καὶ μελέτην τῶν μετὰ θάνατον. Ἐπεὶ δὲ νῦν ἡμᾶς παντάπασιν ἀμετανοήτους ζῶντας ὁρᾷ καὶ μηδεμίαν τῶν μελλόντων ποιουμένους φροντίδα, τὸν θάνατον ἐπάγει σχεδὸν

λευταῖα. Διότι ἓνα ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ σώματος, τὸ αἷμα, ἀφοῦ ἐπλεονέκτησε, ἐπιφέρει τὸν θάνατο, ὅπως βλέπετε στοὺς ἀποθνήσκοντας. Ὅπως λοιπὸν ἡ πλεονεξία στὸ σῶμα διαφθείρει τὸ σῶμα, ἔτσι καὶ ἡ πλεονεξία στὴν ψυχὴ διαφθείρει καὶ θανατώνει τὴν ψυχὴ ἐκδιώκοντας ἀπὸ αὐτὴν τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ ποὺ εἶναι θειότερη ζωὴ. Προκαταλαμβάνει δὲ πάντοτε ὁ τέτοιος θάνατος τῆς ψυχῆς τὸν ἀπὸ τὴν ἐγκατάλειψι τοῦ Θεοῦ προκαλούμενον στὸ σῶμα θάνατο, ἐπειδὴ καὶ στὴν ἀρχὴ ὁ θάνατος εἰσῆλθε στὸν κόσμον ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ τὴν ἀθέτησι τῆς θείας ἐντολῆς, δὲν ἀπέθανε δὲ ὁ ἄνθρωπος ἀμέσως μετὰ τὴν παράβασι, διότι ὁ Θεὸς τοῦ παρεῖχε καιρὸ μετανοίας.

Θὰ μπορούσε δὲ καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους νὰ τοὺς παραγάγῃ μαζὶ ἐκ μὴ ὄντων, ἀφοῦ καὶ τοὺς ἀγγέλους, τοὺς ἀρχαγγέλους, τὶς ἀρχές, τὶς δυνάμεις, τὶς ἐξουσίες, τὶς κυριότητες, τὰ Χερουβὶμ, τὰ Σεραφὶμ, τοὺς ὑψίστους θρόνους, ἐνόησε μόνο καὶ τὸ ἐννόημα ἐπραγματοποιήθηκε ἀμέσως καὶ παρήχθησαν ὅλοι μαζί. Θὰ μπορούσε λοιπὸν σὲ μιὰ ροπὴ καιροῦ νὰ κατασκευάσῃ καὶ τὸ γένος ὅλων τῶν ἀνθρώπων· καὶ νὰ τοὺς ἀπαλείψῃ πάλι ἀπὸ τὴ γῆ διὰ τοῦ θανάτου σὲ ἓνα συγκεκριμένο χρόνο, ὅπως ἔπραξε καὶ κατὰ τὸν κατακλυσμό, ἀφοῦ διεφύλαξε μόνο τὸν Νῶε μὲ τὰ παιδιὰ του γιὰ τὴν γένεσι τῆς δεύτερης γενεᾶς. Ἀλλὰ ἀπὸ φιλάνθρωπία δὲν τὸ θέλησε. Οἰκονόμησε τὰ πράγματα ἔτσι ὥστε ὁ καθένας μας νὰ βλέπῃ σὲ ἄλλον, μᾶλλον δὲ σὲ πολλοὺς ἄλλους συγγενεῖς κατὰ τὸ αἷμα ἢ μὴ συγγενεῖς, τὸν θάνατο ποὺ πρόκειται ἀναποφεύκτως νὰ τὸν καταλάβῃ. Ἔτσι μὲ τὴ θεά του ὁδηγούμεστε σὲ μετάνοια καὶ σὲ μελέτη τῶν μετὰ τὸν θάνατο. Ἐπειδὴ δὲ τώρα μᾶς βλέπει νὰ ζοῦμε ἐντελῶς ἀμετανόητοι καὶ νὰ μὴ φροντίζωμε καθόλου γιὰ τὰ μέλλοντα, ἐπιφέρει δικαίως σὲ

παῖσιν ὁμοῦ δικαίως, μὴ ἀνεχόμενος ἐπὶ κακῷ ζῆν ἡμᾶς καὶ παρατάσει τῆς ἀμαρτίας. Καὶ οὗτός ἐστιν ἡ τελευταία ἐνταῦθα τῶν ἀμαρτανόντων πληγὴ, ὡς ἀπὸ τῶν αἰγυπτιακῶν πληγῶν ἐδιδάχθημεν.

9 Ἔστι τοίνυν καὶ ἀπὸ τοῦ τρόπου τῆς ἐνδίκου ταύτης παιδείας καταλαβεῖν ἡμᾶς ὅσον ἡμάρτομεν εἰς Θεόν· ἀνθρώπου μὲν γὰρ παιδεύοντος, δυνατὸν καὶ χωρὶς αἰτίας δικαίας καὶ μικρᾶς ἀμαρτίας ἔνεκα μεγάλην ὑποστῆναι τὸν πταίσαντα τιμωρίαν διὰ τὴν ἀκρισίαν ἢ τὴν ἀπῆνειαν τοῦ κολάζοντος, τὴν δέ γε ἀνωτάτω φιλανθρωπίαν οὐκ ἔστι πρὸς θυμὸν κινηθῆναι τοσοῦτον καὶ πληγῶν θανατηφόρων ἐπαγωγὴν, ἂν μὴ μεγάλα ἀμάρτωμεν, καὶ ἀμαρτάνοντες ἀμετανόητοι διαμένωμεν.

10 Ἐπιγνώμεν οὖν, ἀδελφοί, κάντεῦθεν τὸ πλῆθος καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων, καὶ ἐπιστραφήτω ἕκαστος ἀπὸ τῶν σαρκικῶν αὐτοῦ φρονημάτων, καὶ ἐπιστρεψάτω πρὸς Κύριον. Μετανοήσωμεν ἐκ ψυχῆς, μεταστήσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πονηρᾶς συνηθείας καὶ τῆς φιλαμαρτήμονος γνώμης, ἵνα στήσωμεν τὴν θείαν ὀργὴν καὶ πρὸς ἔλεον μεταστήσωμεν. Ἰατρεύσωμεν τὴν ἡμετέραν κακίαν, μὴ ὑπὸ τῆς κακίας ἀναλωθῶμεν. Μιμησώμεθα μὴ τοὺς ἐν τῷ κατακλυσμῷ διαφθαρέντας, ἀλλὰ τοὺς ἐν τῇ Νινευὶ τῇ μεταμελείᾳ διασωθέντας. Ἐκεῖνοι μὴ ἔχοντες ἐκ πολλῶν ὑποδειγμάτων ἐννοεῖν τῆνικαῦτα τὴν θείαν φιλανθρωπίαν, ὅμως ἀνεβόησαν πρὸς τὸν Θεὸν ἐκτενῶς, καὶ ἀπέστρεψεν ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς καὶ ἀπὸ τῆς ἀδικίας τῆς ἐν χερσὶν αὐτοῦ, λέγοντες· «τίς οἶδεν, εἰ μετανοήσει ὁ Θεὸς καὶ ἀποστρέψει ἐξ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ ἀπολλώμεθα;». Ἡμεῖς ἐκ πολλῶν τε ἄλλων ἔγνωμεν καὶ ἐξ

ὄλους σχεδὸν μαζὶ τὸν θάνατο, μὴ ἀνεχόμενος νὰ ζοῦμε γιὰ κακὸ καὶ γιὰ παράτασι τῆς ἁμαρτίας. Καὶ αὐτὸς εἶναι ἡ τελευταία ἐδῶ πληγὴ κατὰ τῶν ἁμαρτανόντων, ὅπως ἐδίδαχθήκαμε ἀπὸ τὶς αἰγυπτιακὲς πληγές.

9 Εἶναι λοιπὸν δυνατὸ νὰ καταλάβω κι' ἀπὸ τὸν τρόπο αὐτῆς τῆς δικαίας τιμωρίας πόσο ἁμαρτήσαμε στὸν Θεό. Ὅταν παιδεύῃ ὁ ἄνθρωπος, εἶναι δυνατὸ καὶ χωρὶς εὐλογία αἰτία καὶ ἐξ αἰτίας μικρῆς ἁμαρτίας ὁ πταίστης νὰ ὑποστῇ μεγάλη τιμωρία λόγω τῆς ἀκρισίας ἢ τῆς σκληρότητος τοῦ τιμωροῦ· ἡ ὑψίστη ὅμως φιlanθρωπία δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ κινηθῇ πρὸς τόσο μεγάλο θυμὸ καὶ πρὸς τόσο εὐρεΐα ἐπαγωγὴ θανατηφόρων πληγῶν, ἂν δὲν διαπράξωμε μεγάλες ἁμαρτίες καὶ ἂν ἁμαρτάνοντας δὲν μένωμε ἀμετανόητοι.

10 Ἄς ἀντιληφθοῦμε λοιπὸν, ἀδελφοί, καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ πλῆθος καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἁμαρτημάτων μας, ἃς ἐπιστραφῇ ὁ καθένας ἀπὸ τὰ σαρκικά του φρονήματα καὶ ἃς στραφῇ πρὸς τὸν Κύριο. Ἄς μετανοήσωμε ἀπὸ ψυχῇ, ἃς ἀπομακρυνθοῦμε ἀπὸ τὴν πονηρὴ συνήθεια καὶ τὴν ἁμαρτητικὴ γνώμη, γιὰ νὰ σταματήσωμε τὴ θεία ὀργὴ καὶ τὴν μετατρέψωμε σὲ ἔλεος. Ἄς ἰατρεύσωμε τὴν κακία μας, γιὰ νὰ μὴ καταστραφοῦμε ἀπὸ τὴν κακία. Ἄς μιμηθοῦμε ὄχι τοὺς διαφθαρέντας στὸν κατακλυσμὸ, ἀλλὰ τοὺς διασωθέντας στὴ Νινευί ἀπὸ τὴ μετάνοια. Ἐκεῖνοι, ἂν καὶ δὲν μπορούσαν τότε νὰ ἀντιληφθοῦν τὴ θεία φιlanθρωπία ἀπὸ πολλὰ παραδείγματα, ὅμως ἀνεβόησαν συντόνως πρὸς τὸν Θεὸ καὶ ἀποστράφηκαν ὅλοι ἀπὸ τὸν πονηρὸ δρόμο τους καὶ ἀπὸ τὶς ἄδικες πράξεις των λέγοντας· «ποιὸς ξεύρει, μήπως μετανοήσῃ ὁ Θεὸς καὶ ἀποστραφῇ ἀπὸ τὸν ὀργισμένο θυμὸ του, καὶ δὲν καταστραφοῦμε»¹¹. Ἐμεῖς καὶ ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους ἐμάθαμε καὶ ἀπὸ ἐκεῖ-

11. Ἰωνᾶ 3,9.

ἐκείνων αὐτῶν, ὅτι «εἶδεν ὁ Θεὸς τὰ ἔργα αὐτῶν, ὅτι μετενόησαν καὶ ἐπέστρεψαν, καὶ μετενόησε καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοῖς κακοῖς οἷς ἐλάλησε τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐποίησεν». Ἀλλ' ἐκεῖ μὲν Ἰωνᾶς ἦν ὁ κηρύττων καὶ ἀπειλῶν, καὶ τὸ μεῖζον, ὅτι μηδὲ πρὸς μετάνοιαν ἔλκων, μηδὲ ἐπαγγελλόμενος τὴν συμπάθειαν Ἰωνᾶς ὁ καταβὰς εἰς Ἰόππην ἐξ Ἰουδαίας, καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς τὸν τῆς θαλάσσης βρασμόν, ἐν ᾧ καταποθεῖς ὑπὸ κήτους, τριήμερος ἐξεδόθη πρὸς τὴν Νινευῖ καὶ ἐκήρυττε.

11 Πόσον δὴ πλεῖον Ἰωνᾶ ὦδε; Αὐτὸς γὰρ ὁ τοῦ Θεοῦ προαιώνιος Λόγος, οὗ τύπος Ἰωνᾶς ἦν, ἐκ τῶν οὐρανῶν κατηλθεν, ὡς ἐκεῖνος εἰς Ἰόππην, οὗτος εἰς γῆν καὶ τοῖς πειρασμοῖς καὶ τοῖς πάθεσιν ἐκδοθεὶς, ὡς ἐκεῖνος τοῖς κύμασι, διὰ τοῦ θανάτου κατηλθεν εἰς τὰ κατώτατα πάσης τῆς γῆς, ὑπὸ τοῦ ἄδου, ὡς ἐκεῖνος ὑπὸ τοῦ κήτους καταποθεῖς καὶ τριήμερος ἀναστὰς ἐκεῖθεν, τοῖς μετανοοῦσιν οὐράνιον ἐπηγγείλατο βασιλείαν καὶ τὰ τῆς μετανοίας ἔργα πᾶσιν ἡμῖν διετράνωσε καὶ ἐκήρυξεν, ἅπερ ἀθετοῦντες ἡμεῖς, δικαίως τῷ χαλεπῷ θανάτῳ παραδιδόμεθα.

12 Χαλεπὸν μὲν οὖν ὁ θάνατος, προσγινόμενός τε καὶ προσδοκώμενος, ἀλλὰ τὸ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν μὴ ἐπιστρέψαι πολλῷ χαλεπώτερον· ἐνταῦθα γὰρ αὖξει τὴν τιμωρίαν, καὶ μετὰ ταῦτα τοῖς ἀτελευτήτοις παραπέμπει κολαστηρίοις, ὧν μὴ γένοιτό τινα πεῖραν ἡμῶν λαβεῖν. Εἰ γὰρ τὰ ἐνταῦθα δεινὰ δοκοῦσιν ἀφόρητα, παρερχόμενα ὄντα καὶ τοῦ σώματος μόνου ἀπτόμενα, τίνα ἐκεῖνα, ἃ μετὰ τοῦ σώματος κολάζει καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ προσδοκίαν ἀπαλλαγῆς οὐκ ἔχει οὐδέποτε; Ἀλλ' ἡμεῖς με-

νους τοὺς ἰδίους ὅτι «εἶδε ὁ Θεὸς τὰ ἔργα τους, ὅτι μετενόησαν καὶ ἐπέστρεψαν, καὶ μετενόησε κι' αὐτὸς ἀπὸ τὰ κακὰ πὺν εἶπε ὅτι θὰ τοὺς ἐπιβάλη, καὶ δὲν τὰ ἔκαμε». Ἀλλὰ ἐκεῖ μὲν αὐτὸς πὺν ἐκήρυττε καὶ ἀπειλοῦσε ἦταν ὁ Ἰωνᾶς, πὺν μάλιστα, τὸ χειρότερο, οὔτε κἂν προσεῖλκυε οὔτε ὑποσχόταν συμπάθεια· ἦταν ὁ Ἰωνᾶς πὺν κατέβηκε ἀπὸ τὴν Ἰουδαία στὴν Ἰόππη καὶ ἀπ' αὐτὴν στὴν τρικυμία τῆς θάλασσας, ὅπου, ἀφοῦ καταπόθηκε ἀπὸ κῆτος, ἐκδόθηκε σὲ τρεῖς μέρες πρὸς τὴν Νινευῖ κι' ἐκήρυττε.

11 Πόσο περισσότερο λοιπὸν ἀπὸ τὸν Ἰωνᾶ ὑπάρχει ἐδῶ; Διότι ὁ ἴδιος ὁ προαιώνιος Λόγος τοῦ Θεοῦ, τοῦ ὁποίου τύπος ἦταν ὁ Ἰωνᾶς, κατῆλθε ἀπὸ τοὺς οὐρανούς, ὅπως ἐκεῖνος στὴν Ἰόππη, αὐτὸς στὴ γῆ, καί, ἀφοῦ παραδόθηκε στοὺς πειρασμούς καὶ στὰ πάθη, ὅπως ἐκεῖνος στὰ κύματα, κατῆλθε διὰ τοῦ θανάτου στὰ κατώτατα σημεῖα τῆς γῆς, καταποθεῖς ἀπὸ τὸν ἄδη, ὅπως ἐκεῖνος ἀπὸ τὸ κῆτος· καὶ ἀφοῦ ἀναστήθηκε ἀπὸ ἐκεῖ σὲ τρεῖς ἡμέρες, ἐπαγγέλθηκε οὐράνια βασιλεία στοὺς μετανοοῦντας καὶ ἀπεσαφήνισε κι' ἐκήρυξε σὲ ὅλους τὰ ἔργα τῆς μετανοίας, πὺν ἐπειδὴ ἐμεῖς τὰ ἀθετοῦμε δικαίως παραδιδόμαστε στὸν χαλεπὸ θάνατο.

12 Εἶναι λοιπὸν φοβερὸ πρᾶγμα ὁ θάνατος, εἴτε ἐπερχόμενος εἴτε ἀναμενόμενος, ἀλλὰ εἶναι πολὺ φοβερότερο τὸ νὰ μὴ ἐπιστρέφωμε ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες μας· διότι τοῦτο ἐδῶ μὲν αὐξάνει τὴν τιμωρία, κι' ἔπειτα ἀπὸ ἐδῶ παραπέμπει στὰ ἀτελείωτα κολαστήρια, πὺν εἶθε νὰ μὴ λάβη κανεῖς μας πείρα αὐτῶν. Ἄν δηλαδὴ τὰ ἐδῶ δεινὰ φαίνονται ἀφόρητα, ἐνῶ παρέρχονται καὶ μόνο τὸ σῶμα ἐγγίζουν, τί εἶναι ἐκεῖνα, πὺν μαζὶ μὲ τὸ σῶμα τιμωροῦν καὶ τὴν ψυχὴ καὶ δὲν παρουσιάζουν ποτὲ προσδοκία ἀπαλλαγῆς; Ἀλλὰ ὅς μετανοήσωμε

τανοήσωμεν, ἀδελφοί, καὶ ἐπιστρέψωμεν ἔργῳ καὶ λόγῳ τὴν μετάνοιαν ἐνδεικνύμενοι καὶ προσπέσωμεν τῷ Θεῷ μετὰ συντετριμμένης καρδίας πρὸς αὐτὸν λέγοντες, «Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης ἡμᾶς, μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσης ἡμᾶς», ἀλλὰ ποιήσον μεθ' ἡμῶν κατὰ τὸ ἔλεός σου καὶ μὴ καθὼς ἡμεῖς ἐσμεν ἄξιοι· ὥς γὰρ ἡ μεγαλωσύνη σου, οὕτω καὶ τὸ ἔλεός σου. Ἐγγύς ἐστιν οὗτος τοῖς ἐπικαλουμένοις, ἐὰν μὴ τοῖς στόμασι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ διανοίᾳ βοῶσι, τοῖς ἔργοις καὶ τοῖς ἐπιτιδεύμασιν αὐτῶν πρὸς αὐτὸν ἐπιστρέφοντες.

- 13** «Ἐπιστρέψατε γὰρ πρὸς με καὶ ἐπιστραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς, λέγει Κύριος, καὶ τῶν ἀνομιῶν ὑμῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι». Ἐὰν πάντως ἡμεῖς ταύτας ἢ ἀνεπιστρόφως ἐκφύγωμεν ἢ δι' ἐξαγορεύσεως καὶ τῆς δι' ἔργων μετανοίας ἀντισηκούσης τὰ παραπτώματα ἡμῶν τὸ θεῖον ἐξιλεώμεθα, δι' ἐνεργοῦς ταπεινώσεως ἡμῖν αὐτοῖς εὐμενίζοντες· ὥς ἂν τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας ἀνεχομένης καὶ τὰς ἐλλείψεις ἀναπληρούσης ἡμῶν, νῦν μὲν τῆς θείας ταύτης ὀργῆς καὶ τοῦ ἀώρου καὶ ἀθρόου τούτου θανάτου καὶ τῆς δι' αὐτοῦ πανωλεθρίας ἀπαλλαγούμεν, ἐν δὲ τῷ μέλλοντι αἰῶνι τῆς ἀθανάτου ζωῆς ἐπιτύχοιμεν, εἰς δόξαν τοῦ μόνου ζωοδότου Χριστοῦ· ᾧ πρέπει δόξα, κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ καὶ τῷ ζωοποιῷ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ἐμεῖς, ἀδελφοί, κι' ἄς ἐπιστρέψωμε δεικνύοντας τὴ μετάνοια μὲ ἔργα καὶ λόγια, καὶ ἄς προσπέσωμε στὸν Θεὸ μὲ συντετριμμένη καρδιά, λέγοντας πρὸς αὐτόν, «Κύριε, νὰ μὴ μᾶς ἐλέγξης στὸ θυμό σου μήτε νὰ μᾶς παιδεύσης στὴν ὀργή σου»¹², ἀλλὰ μεταχειρίσου μας σύμφωνα μὲ τὸ ἔλεός σου καὶ ὄχι ὅπως ἀξίζομε· ὅπως δηλαδή εἶναι ἡ μεγαλωσύνη σου, ἔτσι καὶ τὸ ἔλεός σου. Αὐτὸς εἶναι κοντὰ σ' ἐκείνους πού τὴν ἐπικαλοῦνται, ἂν φωνάζουν ὄχι μόνο μὲ τὰ στόματα, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴ διάνοια, ἐπιστρέφοντας πρὸς αὐτόν μὲ τὰ ἔργα καὶ τὶς ἀσχολίες των.

- 13** Διότι «ἐπιστρέψατε πρὸς ἐμὲ κι' ἐγὼ θὰ ἐπιστρέψω πρὸς σᾶς, λέγει ὁ Κύριος, καὶ δὲν πρόκειται νὰ ἐνθυμοῦμαι πλέον τὶς ἁμαρτίες σας»¹³, ἐὰν ἐμεῖς πάντως ἢ ἀποφύγωμε αὐτὰς ἀνεπιστρέπτως ἢ ἐξιλεώσωμε τὸ θεῖο δι' ἐξομολογήσεως καὶ μετανοίας μὲ ἔργα πού ἰσοσταθμίζει τὰ παραπτώματά μας, ἐξευμενίζοντάς το γιὰ μᾶς μὲ τὴν ἐνεργὸ ταπείνωσι. Ἔτσι θὰ μπορέσωμε, μὲ τὴν ἀνοχή τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ πού ἀναπληρῶνει τὶς ἐλλείψεις μας, νὰ ἀπαλλαγοῦμε τώρα μὲν ἀπὸ αὐτὴν τὴ θεία ὀργή καὶ ἀπὸ αὐτόν τὸν πρόωρο καὶ γενικὸ θάνατο καὶ τὴν δι' αὐτοῦ πανωλεθρία, στὸν μέλλοντα δὲ αἰῶνα νὰ ἐπιτύχωμε τὴν ἀθάνατη ζωή, σὲ δόξα τοῦ μόνου ζωοδότη Χριστοῦ· στὸν ὁποῖο πρέπει δόξα, κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις μαζὶ μὲ τὸν ἄναρχο Πατέρα του καὶ τὸ ζωοποιὸ Πνεῦμα, τώρα καὶ πάντοτε καὶ στὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Γένοιτο.

12. Ψαλμ. 37,1.

13. Ζαχ. 1,3.